

Svar på skriftligt spörsmål SSS 123/2026 rd

Svar på skriftligt spörsmål om underhåll av närliggande naturområden och framtiden för naturum

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 123/2026 rd undertecknat av riksdagsledamot Lotta Hamari /sd:

Hur ämnar regeringen säkerställa underhållet och användbarheten av friluftskonstruktioner i statsägda närnaturobjekt, såsom Siikaneva, i en situation där Forststyrelsens och kommunernas resurser har minskat,

med vilka processer hörs lokala aktörer och söks alternativa modeller för ordnande verksamheten om hotet är att verksamheten läggs ned,

hur ämnar regeringen trygga att naturumen, till exempel Seitseminen naturum, bevaras som en del av nationalparkernas servicehelhet och förhindrar att de lämnar statens innehav och

är regeringen beredd att omvärdera Forststyrelsens riktlinjer så att både underhållet av konstruktionerna och naturumens verksamhet kan tryggas på lång sikt?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Forststyrelsen upprätthåller ett riksomfattande nätverk av friluftskonstruktioner som omfattar cirka 13 000 kilometer leder och cirka 30 000 friluftskonstruktioner. Verksamhetsmiljön har förändrats under de senaste åren: efterfrågan på friluftsliv har ökat och koncentrerats, kostnaderna för underhållet har stigit och en del av konstruktionerna har nått åldern då de behöver byggas om. Det nuvarande nätverket har inte byggts upp med tanke på den riksomfattande utvecklingen och därför matchar inte antalet friluftskonstruktioner och behovet av dem till alla delar och de regionala skillnaderna är stora. Samtidigt har finansieringen av skötsel av friluftsinfrastrukturen minskat, så det är inte möjligt att upprätthålla alla konstruktioner i samma omfattning som tidigare.

Av dessa skäl genomför Forststyrelsens naturtjänster en riksomfattande prioritering, där servicen dimensioneras ändamålsenligt och man avstår från en del av de konstruktioner med låg användningsgrad. Samtidigt utvecklas tjänsterna och verksamheten effektiviseras på många sätt för att man med de tillgängliga resurserna ska kunna trygga en så god servicenivå som möjligt.

Även om prioriteringar måste göras utgör tjänsterna för friluftsbesökare i terrängen även i framtiden en av naturtjänsternas kärnuppgifter vid sidan av naturvården. Målet är att även i fortsättningen trygga ett heltäckande och kundsäkert nätverk av friluftskonstruktioner.

Forststyrelsen för regelbundet en dialog med kommunerna, de regionala aktörerna och andra intressegrupper om friluftskonstruktioner och -tjänster. I synnerhet i situationer där objektet utsätts för ett förändringstryck strävar man efter att föra diskussionen i ett så tidigt skede som möjligt. Alternativa modeller för ordnande av verksamheten granskas från fall till fall. Dessa kan vara till exempel samarbete med kommuner, nyttjanderättsavtal eller andra partnerskapsmodeller med hjälp av vilka användningen av objektet kan fortsätta. Målet är att hitta lokalt fungerande lösningar som tryggar tjänsternas kontinuitet om möjligt. Samtidigt måste det dock konstateras att det inte finns någon genomförbar samarbetslösning för alla objekt. Då är man tvungen att fatta beslut om att ändra servicenivån.

Forststyrelsen utvecklar sin kundservice så att den motsvarar de förändrade kundbehoven och verksamhetsmiljön. Naturumens framtid granskas som en del av en mer omfattande utveckling av servicenätverket. Orsaken till detta är den minskade statliga budgetfinansieringen samt de anpassningsbehov i anslutning till produktivitetsprogrammet som förutsätter en granskning av verksamhetens omfattning. I denna helhet är bedömningen av byggnadsbeståndet en central metod med hjälp av vilken de allt knappare resurserna kan fördelas så effektivt som möjligt till kärnuppgifterna.

Naturumen har haft en betydande roll i guidningen av friluftsbesökare och som attraktionsfaktorer för områdena. Nätverket är dock inte riksomfattande och kundernas behov har förändrats. Allt fler friluftsbesökare söker information digitalt och använder tjänster oberoende av tid och plats. Forststyrelsen utvecklar sin kundservice och skapar en flerkanalig helhet av den, där digitala tjänster, guidning i terrängen samt nya, lättare servicekoncept kompletterar varandra. Ett exempel på ett sådant tillvägagångssätt är Pallastunturis port, där guidning erbjuds utan den traditionella naturumlösningen. När det gäller enskilda naturum granskas lösningarna från fall till fall och i dialog med lokala aktörer. Tyvärr kan verksamheten vid alla naturum inte längre fortsätta i sin nuvarande form och man är tvungen att söka alternativa verksamhetsmodeller för att erbjuda tjänster. Detta kan till exempel innebära nya partnerskap eller ägararrangemang. Målet är att säkerställa att de centrala tjänsterna – såsom guidning och rådgivning – hålls tillgängliga via olika kanaler i hela landet.

Forststyrelsen utarbetar för närvarande en utredning om utvecklingen av nätverken av nationalparker och statliga strövområden med tanke på rekreationsanvändningen. Samtidigt granskar Forststyrelsen också den ekologiska statusen i nätverket av naturskyddsområden. På basis av de utredningar som färdigställs under våren är avsikten att miljöministeriet ska sammankalla centrala aktörer för att utreda möjligheterna att utveckla nätverken av nationalparker och strövom-

råden. Målet är att statsförvaltningen på lång sikt ska bilda sig en gemensam syn på utvecklingen av nätverken av nationalparker och strövområden med tanke på naturskyddet och rekreativans användningen. Även centrala intressentgrupper kan delta i utredningen.

Balansering av de offentliga finanserna innebär att även Forststyrelsens Naturtjänster måste anpassa sin verksamhet. På grund av den minskade finansieringen kan alla nuvarande funktioner inte upprätthållas i samma omfattning som tidigare och bland annat naturumens roll granskas som en del av utvecklingen av den flerkanaliga kundservicen. Antalet friluftskonstruktioner anpassas systematiskt så att de motsvarar de resurser som står till förfogande för deras underhåll. När Forststyrelsens naturtjänster prioriterar funktionerna strävar man efter att de negativa konsekvenserna för rekreativans användningen och den biologiska mångfalden blir så små som möjligt. Detta arbete utförs långsiktigt med sikte på framtiden och genom att bedöma nätverkens utvecklingsmöjligheter. Regeringen anser att det är viktigt att anpassningsåtgärderna för de offentliga finanserna genomförs i stor utsträckning och att verksamheten effektivteras och utvecklas även inom Forststyrelsen med beaktande av framtidsbehoven.

Helsingfors 17.4.2026

Miljö- och klimatminister Sari Multala